

спричинених унією. А широкий резонанс щодо унійного питання, котрий знайшов відображення у релігійній полеміці, свідчить про значну роль релігійних питань у житті населення українських земель на зламі XVI – XVII століть.

Список використаних джерел та літератури:

1. Смотрицький М. Тренос, тобто плач. [електронний ресурс] режим доступу до ресурсу: <http://www.litopys.org.ua>
2. Андрійчук Ю. Ким є Українська Греко-Католицька Церква? /Юрій Андрійчук. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2009. – 112 с.
3. Борецький Й. Пересторога вельми потрібна на потонні часи всім християнам, 1605-1606р. [електронний ресурс] режим доступу до ресурсу: <http://www.litopys.org.ua>
4. Вишенський І. Книжка. [електронний ресурс] режим доступу до ресурсу: <http://www.litopys.org.ua> .
5. Смотрицький Г. Ключ до царства небесного. [електронний ресурс] режим доступу до ресурсу: <http://www.litopys.org.ua>

Грибан Анатолій Русланович,
студент 2-го курсу історичного факультету,
Житомирський державний університет імені І. Франка

ПРОЦЕДУРА ІМПІЧМЕНТУ В ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

Наділення владою окремих посадових осіб чи установ не можливе без попередньо створеного механізму стримування, контролю та при потребі притягнення до відповідальності. На Верховну Раду України покладена контролююча функція, яка включає в себе контроль Глави держави – Президента. А що робити, якщо президент порушив діюче законодавство держави? У цьому випадку до нього застосовується спеціальна процедура, яка в юридичній термінології називається імпічментом. Якщо звернутися до Конституції України, то в ч. 1 ст. 111 ми можемо простежити, у якому випадку може бути розпочата ця процедура – «... у разі вчинення ними державної зради або іншого злочину» [4, с. 44], тобто основний закон нашої держави досить вузько визначає причини, з яких може бути розпочате розслідування, щодо протиправної діяльності Глави держави. І тому це питання потребує більш глибокого аналізу.

Дослідженням даної теми, в різні періоди часу, досить активно займалися Мартинюк Р.І., Цимбалістий Т.О., Наливайко Л. Р., Наливайко О.І., Павловська Н.Г., Шаповал В. М. та ін.

Починаючи з 2011 року, до Верховної Ради України було подано 6 законопроектів, які стосувалися удосконалення процедури імпічменту, але з різних причин кожен із цих законопроектів був відхилений або нереалізований. Перш за все, існує суперечливість конституційних положень про застосування процедури імпічменту та відповідних норм Закону України «Про Регламент Верховної Ради України», а їх неузгодженість із кримінально-процесуальними

законодавчими актами призводить до неможливості використання інституту імпічменту Президента.

Тому, враховуючи все вище зазначене, метою даної статті є аналіз чинного законодавства, що стосується процедури імпічменту, пошук прогалин у ньому та можливих шляхів подолання перешкод у притягненні президента України до відповідальності.

Єдиного визначення, яке б тлумачило термін «імпічмент», не існує, але найчастіше зустрічається таке трактування цього терміну: процедура притягнення до відповідальності і усунення з посади ряду посадових осіб [5, с. 43]. Це тлумачення є більш доцільнішим для держав, де процес імпічменту застосовується до різних видів посадових осіб (наприклад у США під процедуру імпічменту можуть підлягати: президент, віце-президент, судді і цивільні посадові особи) [7, с. 52]. В Україні процедура імпічменту застосовується лише до президента України.

Процедура імпічменту президента України включає в себе: створення, за ініціативи Верховної Ради України, спеціальної слідчої комісії, яка проводить розслідування та вносить пропозиції щодо подальших дій на засіданні Верховної Ради України; голосування Верховної Ради України за висунуті пропозиції спеціальної слідчої комісії, і, за наявності доказів протиправної діяльності Президента України, прийняття рішення про його звинувачення (якщо за це проголосували не менш як дві третини від конституційного складу Верховної Ради України); далі справу про імпічмент Президента переглядає Конституційний Суд України, щодо додержання конституційної процедури розслідування і розгляду справи про імпічмент та отримання висновку Верховної Ради України про те, що дії Президента справді містять ознаки державної зради або іншого злочину; після даної перевірки Верховна Рада України голосує про усунення Президента України з поста в порядку імпічмента (рішення приймається не менше ніж трьома четвертими від конституційного складу Верховної Ради України) [1].

Вся ця процедура здійснюється на основі законодавства України, передусім Конституції України та Закону України «Про особливу процедуру усунення Президента України з поста (імпічмент)» від 10 вересня 2019 року, «Про Регламент Верховної Ради України», «Про судоустрій і статус суддів».

Конституція України, а саме ст. 90, 108, 111, 124, 151 [4, с. 33-66], встановлює загальні положення процесу імпічменту. Їх конкретизує Закон України «Про особливу процедуру усунення Президента України з поста (імпічмент)» [1], який регламентує процес імпічменту, починаючи правовими підставами та принципами імпічменту, та завершуючи остаточним голосуванням Верховної Ради України трьома четвертими від конституційного складу, щодо завершення процесу імпічменту. Закон України «Про Регламент Верховної Ради України» встановлює процес голосування народних депутатів за імпічмент на різних його стадіях [2], та регулює діяльність слідчих комісій, які досліджують протиправну діяльність Президента України та створюють висновки щодо проведеної слідчої справи [3], які в подальшому подаються до Конституційного Суду України, де в свою чергу перевіряють дотримання

процедури щодо: ініціації імпічменту Президента України, порядку створення і діяльності спеціальної тимчасової слідчої комісії парламенту, порядку прийняття парламентом висновків і пропозицій комісії; дотримання процедури прийняття висновку Верховної Ради України щодо звинувачення Президента України у вчиненні державної зради або іншого злочину [6, с. 237-238].

Проаналізувавши дану законодавчу базу, що стосується процесу імпічменту президента України, можна виділити ряд недоліків, які зводять ефективність контролю президентської діяльності до мінімуму, а саме:

1. Підстави для початку процесу імпічменту Президента України є досить вузькими. У світовій практиці підстави для початку імпічменту є більш широкими і їх загалом можна поділити на 3 категорії (перевищення конституційних меж свої повноважень, що несе шкоду іншій гілці влади; порушення встановленого порядку правління; використання службового положення задля власної користі) [7, с.54]. Рішенням цієї проблеми є розширення конституційних підстав для початку процесу імпічменту.

2. Закон України «Про тимчасові слідчі комісії, спеціальну тимчасову слідчу комісію і тимчасові спеціальні комісії» від 15.01.2009 року був визнаний Конституційним Судом України неконституційним і втратив чинність, тому з'явилася прогалина в законодавчій базі процесу імпічменту.

3. Як в українському, так і світовому законодавстві процес імпічменту припиняється у випадку самовільної відставки президента. Це твердження породжує питання – «А чи може так президент уникати відповідальності за свої протиправні дії?». В світовій історії такий випадок відбувся, президент США Р. Ніксон у 1973 р. уникнув відповідальності, пішовши у відставку з поста президента, тому цей аспект також має бути доопрацьований в законодавстві України.

4. Недоліком сучасного законодавства також те, що питання про відповідальність Президента України не може бути підняте шляхом всеукраїнського референдуму, що на пряму суперечить ст. 69 Конституції України «Народне волевиявлення здійснюється через вибори, референдум та інші форми безпосередньої демократії» [4, с. 23].

5. Вагомим недоліком сучасної законодавчої бази процесу імпічменту Президента України є сам процес голосування Верховної Ради України за утвердження відповідної постанови. Якщо $\frac{2}{3}$ частини голосів від конституційної більшості є вірогідним, то $\frac{3}{4}$ голосів зводить можливість процесу імпічменту до мінімуму.

6. Повноваження Конституційного Суду у процесі імпічменту є лише фактичними. Конституційний суд лише перевіряє діяльність слідчої комісії та Верховної Ради України на дотримання процедури, а не безпосередньо розглядає справу про порушення конституційних прав громадян. Тому доцільним буде розширити повноваження Конституційного Суду України.

Отже, проаналізувавши законодавчу базу процесу імпічменту президента України, можна сказати, що вона є далеко не доскональною і потребує значного доопрацювання задля контролю народом Президента України безпосередньо і

через представницькі органи, та унеможливлення антидемократичних дій зі сторони гаранта держави.

Список використаних джерел та літератури:

1. Закон України «Про особливу процедуру усунення Президента України з поста (імпичмент)» від 10.09.2019 № 39-IX // Офіційний веб-портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/39-20?lang=ru>
2. Закон України «Про Регламент Верховної Ради України» від 16.10.2019 № 196-IX // Офіційний веб-портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1861-17>
3. Закон України «Про тимчасові слідчі комісії, спеціальну тимчасову слідчу комісію і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України» від 15.01.2010 № 25 // Офіційний веб-портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/890-17/stru>
4. Конституція України: чинне законодавство зі змінами та допов. Станом на 22 трав. 2019 р.: *(офіц. текст)*. – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2019.- 72 с. – (Закони України).
5. Наливайченко Л.Р. Процедура імпичменту: проблемні питання. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції: науковий збірник. – Дніпро, в.3., 2016. – 236 с.
6. Селіванов А.О., Стрижак А.А. Питання теорії конституційного правосуддя в Україні: актуальні питання сучасного розвитку конституційного правосуддя / А.О. Селіванов, А.А. Стрижак. – К.: Логос, 2010. – 276 с. Вступ. парал. укр., англ. – Бібліогр.:с. 252-270.
7. Цимбалістий Т.О. Інститут імпичменту в системі конституційно-правової відповідальності. Актуальні проблеми правознавства: науковий збірник. – Тернопіль, в. 2., 2017. -148 с.

Гуда Тетяна Ігорівна,
магістрантка історичного факультету,
Житомирський державний університет імені Івана Франка

ІНФОРМАЦІЯ ЯК ОБ'ЄКТ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

На сучасному етапі розвитку правового, демократичного суспільства і держави, цифрових технологій інформація є важливим елементом суспільних відносин. Сучасні підходи в науці цивільного права визначають інформацію як один із множинних об'єктів цивільних прав. Правовий режим такого нетипового об'єкта цивільного права як інформація, її види та особливості правового регулювання є на сьогодні досить актуальним питанням, враховуючи правову природу даного об'єкта.

У зв'язку з розвитком інформаційних технологій з'являються нові засоби доступу до інформації, її збору й переробки. За цих обставин нагальним завданням вітчизняної правової системи є ефективне регулювання відносин, які виникають у зв'язку з використанням інформації як особливого немайнового блага, законодавче закріплення гарантій додержання інформаційних прав особи та забезпечення контролю за їх реалізацією. Зазначені фактори зумовлюють актуальність дослідження особливостей інформації як об'єкта цивільних прав.

Відповідно до ст. 177 Цивільного кодексу України (далі – ЦКУ) об'єктом цивільних прав визнається інформація. Норма щодо оборотоздатності об'єктів